

Dworak Lajos

1902—1960

A magyar mezőgazdasági tudomány szakemberei megrendülve vették tudomásul, hogy Dworak Lajos, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa, a trágyázástani tudomány ismert képviselője hosszas betegség után elhunyt.

Élete és munkássága egy célt szolgált, az agrokémia alapvető törvényszerűségeinek megismerését és eredményes, gazdaságos alkalmazását.

A Műegyetem vegyészmérnöki karán 1925-ben nyert vegyészmérnöki oklevelet, majd tanulmányait a magyaróvári gazdasági akadémián és a kolozsvári mezőgazdasági főiskolán folytatta. Közben 1928-ban a Műegyetemen műszaki doktori címet szerzett, „Tanulmány a talaj humusz-zeolit komplexumáról” címmel írt értekezése alapján. Sokoldalú képzettségét jól hasznosította kísérleti munkájában. Mint fiatal vegyész dolgozott a magyaróvári Vegykísérleti Állomáson, majd ugyanitt a Növénytermelési Állomáson, melynek először vegyésze, majd igazgatója lett. Életének ebben az 1925-től 1941-ig terjedő szakaszában gazdag szakirodalmi tevékenységet folytatott. Nemesak hazai szakfolyóiratainkban, hanem külföldi szaklapokban is több cikke jelent meg, elsősorban a talajok trágyaszükségletének meghatározására vonatkozóan. Csaknem 250 közleménye jelent meg és ennek mintegy fele a trágyázás tudományterületéről. Magyaróvárról elkerülve 3 évig igazgatta a Kolozsvári Növénytermesztési és Növénynevelési Kísérleti Intézetet, ahol volt munkatársai még ma is nagy szeretettel emlékeznek meg róla.

A háború után rövid ideig a Budapesti Gabona- és Liszt-kísérleti Állomáson teljesített szolgálatot, de amint a viszonyok engedték, visszatért Magyaróvárra,

ahol 1946-tól 1950-ig a Növénytermelési Intézet igazgatója volt. Itt újra abban az irányban dolgozott tovább, melyben 20 évvel ezelőtt elkezdte tudományos tevékenységét. Ekkor azonban már — részben a külső gátló körülmények hatására — mind kevesebb kísérleti munkát végzett és inkább elméleti kérdések kidolgozásával foglalkozott.

Később, amikor az Agrokémiai Intézet vidéki osztályai leváltak, az Intézet trágyázási osztályának vezetésével bízták meg. Ez az 1950-tól 1955-ig terjedő szakasz életének küzdelmes korszaka volt. Ebben az időben fejtette ki elképzelését az országos műtrágyázási kérdések megoldására vonatkozóan.

Eltérően a külföldi és hazai szakemberek nagy részének véleményétől, a műtrágyázási tanácsadónál nem tartotta megengedhetőnek a talaj valamely tápanyagának mennyiségéből az alkalmazandó műtrágya minőségére és mennyiségére következtetni. Elvetette a határértékes módszereket és helyettük az ún. relatív módszert tartotta helyesnek, melynek alkalmazására önálló elméletet dolgozott ki. Elképzelései szerint a növényekben talált átlagos tápanyagarány, amelynek meghatározásakor az egyes növényi tápanyagok mennyiségét egyenérték súlyokban kifejezve veszi számításba, — szorosan összefügg a talaj tápanyagarányával. Elsősorban azokat a tápelemeket kell elmélete szerint a talajba juttatni, melyek aránya a fenti számítás után kedvezőtlen. Mindez azonban csak annak eldöntésére ad lehetőséget, hogy milyen műtrágyát kell alkalmazni, de az eljárás a műtrágya mennyiségére nem ad útmutatást. A mennyiség megítélésekor mikrotrágyázási vizsgálatokkal dönti el azt a tápanyagmennyiséget, mely a már kiválasztott műtrágyából a kívánt termés eléréséhez szükséges.

A Budapesten töltött évek azonban még több értékes eredményt hoztak. Az új műtrágyatékék hatékonyságának vizsgálatával foglalkozva értékelte a cseppfolyós ammónia, a dikalciumfoszfát, a karbamid és a kettős műtrágyák hatását és ezzel népgazdaságunknak fontos szolgálatot tett.

A szántóföldi kísérletezés terén híve volt a nagyparcellás kísérleteknek, mert véleménye szerint ezek az üzemi feltételekhez közelebb állanak. Elgondolásait igazolja, hogy ma már a tudományos kérdések eldöntésére szolgáló kisparcellás kísérletek után, sok esetben a nagyparcellás kísérlet alkalmazását is célszerűnek tartják.

A trágyázási tanácsadás terén elért eredményei közé kell sorolnunk azt az érdekes kísérletet, mely a Földművelésügyi Minisztérium rendeletére a Herceghalmi Kísérleti Gazdaságban folyt. Ennek keretében több neves szakemberünk tett javaslatot a kijelölt tábla műtrágyázására és ezeket a táblán beállított kísérletekben összehasonlítva Dworak javaslata volt a leggazdaságosabb, ha a termésben mutatkozó elsőség nem is haladta meg a hibahatárokat. Ezzel is igazolta, hogy az ország egyik kimagasló trágyázási szakembere volt.

Az Agrokémiai Intézettől megválva 1955-től a Szőlészeti Kutató Intézetben dolgozott, ahol a szőlőterületek trágyázásának kérdésével foglalkozott. Munkáját egyre rohamosabban kifejlődő betegsége nagymértékben akadályozta, így e téren új eredményt nem mutatott fel.

Halála nem engedte befejezni életművét, a trágyázási tanácsadás új elveinek és módszereinek kidolgozását, de a reánk maradó részleteredmények alkalmasak arra, hogy hasznos gondolatokat ébresszenek és hogy egy újszerű gondolkodási mód alapján kiindulva megkíséreljük végső céljának elérését, a műtrágyák helyes és gazdaságos felhasználását.

STEFANOVITS PÁL